

Onze 'korenwolf': de duinhagedis

JOHN VAN VLIET

Afgelopen zomer troffen Marja Zandberg en ondergetekende op een toekomstig bouwterrein de zandhagedis aan. Dit is een bij wet beschermde diersoort. Samen met een vlindersoort als het bruin blauwtje en een plant als de salomonszegel bleek het dier zich in dit kleine stukje duin bij Noordwijkerhout goed te kunnen handhaven. Hoewel het gebied slechts zo'n 3,5 ha groot is en van de Amsterdamse Waterleidingduinen wordt gescheiden door de Ruigenhoekerweg, kent het nog aanzienlijke natuurwaarden.

Medewerkers van Reptielen Amfibieën Vissen Onderzoek Nederland. (RAVON) hebben de waarneming korte tijd later bevestigd. Zij vonden daar vier volwassen dieren en tien jongen. Op grond daarvan schatten zij in dat er een levensvatbare populatie van enkele tientallen dieren leeft. Wel stellen zij dat de weg voor de hagedissen een welhaast onoverbrugbare barrière vormt. Isolatie van andere, naburige populaties hoeft hen echter niet noodlottig te worden. Ook op het Forteiland midden in het Noordzeekanaal bij IJmuiden leven zandhagedissen. Die populatie houdt het daar al zo'n zeventig jaar uit, door het water gescheiden van de familie op het vasteland. De Ruigenhoekerweg ligt er 'pas' een jaar of dertig.

Zoals al in DuiN 2000: 3 te lezen was, heeft Duinbehoud de projectontwikkelaar, Regiobouw Haarlemmermeer, over de aanwezigheid van een beschermde diersoort op de locatie ingelicht. Die zou dan, zo dachten wij goedwillend, tijdig de benodigde ontheffing op grond van de Natuurbeschermingswet kunnen aanvragen. De behandeling van zo'n verzoek is in handen van het Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij (LNV). Het Ministerie onderzoekt vervolgens welke compenserende of verzachtende maatregelen ter bescherming van de dieren kunnen worden genomen.

Helaas besloot Regiobouw ons advies naast zich neer te leggen en meteen een advocaat in te schakelen. Het gesprek dat ik samen met collega Henk Wijkhuisen met zowel advocaat als projectontwikkelaar heb gevoerd, kon hen niet op andere gedachten brengen. De advocaat bleek zelfs niet de moeite te hebben genomen om de Natuurbeschermingswet eens goed te bestuderen. Hij hield vol dat het hier niet om een officieel natuurgebied ging, zodat deze wet niet van toepassing zou zijn. Bovendien was het bestemmingsplan in orde en had zijn cliënt een bouwvergunning. Onze toelichting dat het hier

Het bewuste duingebied bij De Ruigenhoek in de gemeente Noordwijkerhout. Een fraai stukje duinlandschap. (foto: Marja Zandberg)

De zand- of duinhagedis is wettelijk beschermd. (foto: Hans Schouten)

om het deel van de Wet ging dat de bescherming van een diersoort regelt, mocht niet baten. Althans, het leek er veel op dat de advocaat uiteindelijk wel begreep dat aanvragen van een ontheffing onvermijdelijk was. Maar dat zijn cliënt kennelijk geen toestemming wilde geven om conform de Wet te handelen... Geruchten over invloedrijke mensen achter het bedrijf waarden rond.

Vanaf dat moment heeft Zuid-Holland een eigen 'korenwolf'. Want net als in Limburg moest voorkomen worden dat de projectontwikkelaar, in strijd met de wet, het terrein alvast bouwrijp zou maken. De populatie zandhagedissen zou daardoor immers direct worden gedood. Duinbehoud zag zich gedwongen om zo snel mogelijk de Algemene Inspectiedienst (AID), het Openbaar Ministerie (OM) en de regionale politie op de hoogte te stellen. Alleen zij beschikken over de bevoegdheid om het werk zonnodig stil te leggen. De advocaat beperkte zich ondertussen tot een reeks onaardige brieven aan het adres van Duinbehoud. Juridisch zware termen als "onrechtmatige daad" en "niet te goeder trouw" werden daarin niet geschuwd. In zijn laatste schrijfsel dreigt hij zelfs met een schadeclaim! Helaas voor de advocaat en zijn cliënt: Duinbehoud is hier niet meer dan de 'klokkenluider'. Zoals bekend is het een goed gebruik om klokkenluiders te verketteren, dus zijn reactie verraste ons maar even. Bij gebrek aan bruikbare juridische instrumenten moet zo'n advocaat zijn uurtarief toch ook maar zien te verantwoorden. Pas nadat het OM zelf contact met de bouwer had gezocht, zag men in dat er geen ontkomen aan was. Het bedrijf besloot alsnog de vereiste ontheffing aan te vragen. Na dit onnodig tijdverlies van twee maanden kan het Ministerie nu de belangen van het bouwen van een vakantiewoningcomplex op dit terrein eindelijk afwegen tegen het duurzaam kunnen

voortbestaan van de zandhagedispopulatie daar.

Vlak voor het schrijven van dit stuk kwam mij ter ore dat het Ministerie en de provincie Zuid-Holland inmiddels druk overleg pleegden met RAVON, de gemeente en de Inspectie voor de Ruimtelijke Ordening. In de tussentijd is ons namelijk gebleken dat de projectontwikkelaar niet alleen de Natuurbeschermingswet dreigde te overtreden, maar ook in strijd met het gemeentelijk bestemmingsplan handelde. De vakantiewoningen zullen niet worden verhuurd, zoals het plan voorschrijft, maar worden verkocht. Melanie van Overveldt, secretaresse van Duinbehoud, heeft zich voor de zekerheid in een verkoopunit op de locatie zelf op de hoogte gesteld van de mogelijkheden. Een keurig streepjesoverhemd wist haar te vertellen dat ze snel moest zijn: 60% van de huisjes was namelijk al verkocht. Aangezien de projectontwikkelaar toch niet langer 'on speaking terms' met ons was en evenmin van zijs leek om de ontheffing aan te vragen, besloot Duinbehoud ook hier werk van te maken. Wij hebben vragen gesteld aan het gemeentebestuur van Noordwijkerhout. Burgemeester en Wethouders zijn dringend verzocht om de bouwvergunning in te trekken. Later bleek dat ook het provinciaal bestuur en de Inspectie vragen over het plan hadden gesteld. De gemeente heeft ons nog niet geantwoord. Toch kon de gemeente niet anders dan passend reageren: half november werd bekend dat Noordwijkerhout een procedure zou starten om de bouwvergunning in te trekken. In afwachting van de uitkomst van de intrekingsprocedure heeft het Ministerie van LNV de behandeling van het ontheffingverzoek op basis de Natuurbeschermingswet opgeschort. Navraag wees uit dat bij dat verzoek geen voorstel zat voor compensatie van het leefgebied van de zandhagedis. De ontheffing zou daardoor niet verleend kunnen worden. En laat nu ook het gemeentelijk bestemmingsplan zelf niet in overeenstemming zijn met het Streekplan van de provincie Zuid-Holland. Het perceel blijkt in dat laatste plan nog altijd opgenomen als 'natuurgebied, duin'.

Niet uitgesloten is dat de verschillende overheden de projectontwikkelaar zullen adviseren om naar een andere, minder kwetsbare, locatie om te zien. Waarschijnlijk zijn dan de rapen pas echt gaar. Niet Duinbehoud, maar de gemeente kan dan een schadeclaim verwachten. En misschien moeten Marja, Henk, Melanie en ik voor de zekerheid toch maar een zonnebril opzetten en onze snor laten staan... Deze hagedis krijgt vast nog een nieuw staartje!